

## **Zalecenia do pracy z dzieckiem 6-letnim**

### **ĆWICZENIA PERCEPCJI I PAMIĘCI WZROKOWEJ DLA DZIECI 6 – LETNICH**

- Wyszukiwanie w otoczeniu przedmiotów, zabawek o kształtach zbliżonych do podstawowych figur geometrycznych (koło, trójkąt, kwadrat, prostokąt, romb).
- Wskazywanie elementów o podobnych kształtach na obrazkach (dom-kwadrat, komin-prostokąt).
- Dobieranie kształtów, nawet bardzo zbliżonych:
  - dobieranie w pary jednakowych obrazków,
  - dobieranie figur o takim samym kształcie, a innej wielkości i kolorze
  - zabawa w domina literowe.
- Wyodrębnianie kilku różnic między dwu pozornie podobnymi do siebie przedmiotami lub obrazkami. Poproś dziecko, aby powiedziało, czym one się różnią. Rozpoczynamy od obrazków pojedynczych przedmiotów, przechodząc do ilustracji i abstrakcyjnych symboli graficznych.
- Odtwarzanie wzoru z pojedynczych elementów złożonych z obrazków, figur geometrycznych, w szeregu z zachowaniem kolejności - symboli i znaków (linie) z wykorzystaniem zapalek, patyczków, drutów, wełny itp. Układaj wspólnie z dzieckiem, zachęć go do sprawdzania czy Ty dobrze wykonujesz zadanie.
- Ujmowanie przedmiotu lub kształtu graficznego jako całości z jednoczesnym wyodrębnianiem w nim elementów składowych, m.in.:
  - Dobieranie brakującej części do całości obrazka. Porównywanie treści obrazka z wycinkami, z których jeden jest brakującym ogniwem tworzącym całość
  - Rysunki z kompozycjami z figur. Zadaniem dziecka jest rozpoznanie figur, nazwanie ich, obrysowanie konturów palcem i np. pokolorowanie.

- Układanie ciągów rytmicznych, prostych szlaczków stworzonych z przedmiotów, np. kot, pies, mysz lub z figur geometrycznych (dla utrudnienia wprowadź kolory).
- Układanie obrazków z 6-10 części: Wspólnie z dzieckiem potnijcie, np. pocztówki wg linii pionowych, poziomych, ukośnych, a następnie poproś dziecko, aby je złożyło. Można rozpocząć zabawę od układania ze wzorem (zapasowa pocztówka), a następnie samodzielnie.
- Zabawy rozwijające pamięć wzrokową:
  - „Co tu się zmieniło?”, „czego tu brakuje?": ustawiamy obok siebie kilka 4 do 6 przedmiotów, jeden znika, dziecko odgaduje, czego brakuje.
  - Dziecko z pamięci układa wcześniej podany wzór z figur, klocków itp. Poproś, aby dobrze przyjrzało się wzorowi, zrobiło „zdjęcie oczami” i odtworzyło wzór.
  - Pokaż dziecku obrazek, wycinek z gazety z umieszczonymi na nim przedmiotami. Pozwól mu się przyrzyć tak długo, jak potrzebuje, a następnie schowaj obrazek i poproś, żeby wymieniło widziane wcześniej przedmioty. Z czasem skracaj okres ekspozycji obrazka.

**ĆWICZENIA KOORDYNACJI WZROKOWO-RUCHOWEJ  
ORAZ SPRAWNOŚCI GRAFOMOTORYCZNEJ  
DLA DZIECI 6 – LETNICH**

- Budowanie, zabawy konstrukcyjne z klocków (drewnianych, plastikowych), konstruowanie prostych modeli przestrzennych najpierw wg wzoru, a następnie bez wzoru.
- Nawlekanie koralików, guzików na sznurek, od dużych do coraz drobniejszych dziurek. Baw się razem z dzieckiem, stwórz rytmiczny ciąg elementów i zachęć by zrobiło taki sam.
- Wyszywanki bez igły lub z igłą. Możesz stworzyć własny model za pomocą kartonu, narysuj wzór i przekłuj dziurki. Daj dziecku różnokolorowe sznurówki i zaproś do zabawy.

- Tworzenie literek lub innych wzorów z kolorowych pinezek na tablicy korkowej.
- Rysowanie leniwej „ósemki”. Poproś dziecko, aby rysowało kształt „ósemki” w powietrzu z wyciągniętym kciukiem przed sobą lub na kartce bez odrywania ręki.
- Układanie:
  - obrazków z 6-10 części. Wspólnie z dzieckiem potnijcie, np. pocztówki wg linii pionowych, poziomych, ukośnych, a następnie poproś dziecko, aby je złożyło. Można rozpocząć zabawę od układania ze wzorem (zapasowa pocztówka), a następnie samodzielnie. Przechodzimy od prostych 1-elementowych do bardziej złożonych obrazków;
  - puzzli przechodząc systematycznie od dużych do coraz mniejszych. Większe rozmiary mogą oczywiście składać się z większej ilości części, natomiast bądź ostrożny z małymi elementami. Najpierw sprawdź, z czym Twoje dziecko sobie radzi;
  - obrazków z klocków sześciennych obrazkowych (12 części);
  - klocków mozaiki geometrycznej drewnianej.
- Wycinanie:
  - cięcie papieru po narysowanej linii prostej (paseczki, trawka, dróżki, deszczyk), falistej (chmurki, fale), a następnie bez narysowanych linii;
  - po śladzie prostych przedmiotów, figur geometrycznych, np. ze ścinków materiałów o różnej fakturze;
  - z gazet czy reklam obrazków, a następnie naklejanie ich na karton.
- Kreślenie dużych swobodnych ruchów: jedną ręką w powietrzu, na dywanie, przy użyciu obu rąk jednocześnie, np. w kształcie torów kolejowych, fal, okien, ślimaków.
- Kalkowanie, pisanie po śladzie. Pogrubianie konturów obrazków, rysunków.

## Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 5 w Łodzi

- Odwzorowywanie graficzne szlaczków, ornamentów, wzorów z pojedynczych elementów złożonych ze znaków (linie proste, faliste, kropki), figur geometrycznych czy symboli.
- Odtwarzanie kształtów przedmiotów przez łączenie liniami punktów, a następnie zamalowywanie specjalnie oznaczonych pól.
- Malowanie linii falujących, poziomych, pionowych, pętli
  - palcem na całej powierzchni papieru,
  - farbami, pędzkiem waty, pędzlem
- Rysowanie:
  - na różnych formatach papieru z wykorzystaniem całej powierzchni arkusza,
  - piórkiem na tackach z materiałem sypkim
  - kredą na tablicy, węglem, mazakiem,
  - patykiem na śniegu, ubitej ziemi.
- Lepienie z plasteliny, modeliny, gliny, z masy solnej: cienkich wałeczków, prostych kształtów, form kulistych, miseczek, rzeźb – np. warzyw, owoców
- Ugniatanie plasteliny i wypełnianie nią powierzchni obrazków
- Ugniatanie kul i małych kulek z gazet lub bibułki
- Wykonywanie drobnych ruchów palcami: spacerowanie palcami po stole, naśladowanie gry na fortepianie jedną ręką i obiema rękami, odtwarzanie rytmu padającego deszczu.
- Masowanie palców, dłoni, przedramion.

## **ĆWICZENIA ORIENTACJI PRZESTRZENNEJ DLA DZIECI PRZEDSZKOLNYCH**

### **ETAP I – Utrwalenie orientacji w schemacie własnego ciała**

- Wskazywanie dziecku części ciała i nazywanie ich. Odbywa się to zwykle w czasie pielęgnacji dziecka, przy uczeniu go czynności samoobsługowych, np. podaj mi rękę, dotknij ucha, unieś ramiona, zegnij kolana, itp.
  - zwracanie się do dziecka w ciągu dnia z częstym stosowaniem określeń „lewo”, „prawo”: podaj mi prawą rękę, lewą nogę, zawiąż kokardkę na lewej sznurówce itp.
  - stawianie zadań wymagających orientacji w kierunkach występujących w otaczającej dziecko przestrzeni, np.: skręcamy w bok, jedziemy do przodu, podaj zabawkę, która leży na półce, połóż łyżeczkę obok filiżanki, pokaż piłkę, która leży pod stołem.
- Orientację w przestrzeni ułatwiają zabawy takie jak: zabawa w „ciepło i zimno”, szczególnie, gdy będziemy w niej używać określeń: idź do przodu, w prawo, prosto i dalej prosto, itp.
  - dla 6-7 latka można zastosować zabawę zegarową, która polega na układaniu ręki prawej i lewej na określonych cyfrach na tarczy zegara, narysowanej na planszy papieru. Następnie dziecko przemieszcza ręce zgodnie z instrukcją, np. połóż lewą rękę na cyfrze 7, a prawą na cyfrze 3, przenieś lewą na 1, prawą na 9, itp.

### **ETAP II – Ćwiczenia orientacji w schemacie ciała u osoby znajdującej się naprzeciwko**

- Osoba stojąca naprzeciw dziecka wykonuje określone ruchy, np. podnosi prawą rękę, stoi na prawej nodze, dotyka lewą ręką prawego ucha, itp. Dziecko naśladuje dokładnie czynności wykonywane przez osobę stojącą twarzą do dziecka. Zadaniem dziecka jest dokładne naśladowanie ruchów (powstaje układ odbicia zwierciadlanego). Dziecko może również naśladować ułożenie kończyn osoby narysowanej na obrazku, np. obie ręce opuszczone w dół, lewa ręka wyciągnięta w bok, prawa ręka dotyka lewego oka, itp.

- Ćwiczenia w określaniu stosunków między przedmiotami za pomocą terminów: na prawo, na lewo, na górze, na dole, nad, pod, obok, poniżej, powyżej, między, wśród, itp.
  - bierzemy dwa przedmioty (miś, lalka), kładziemy je w wybranych miejscach i prosimy dziecko, aby określiło, gdzie leży lalka w stosunku do misia. Liczbę przedmiotów należy stopniowo zwiększać.
- Określanie przez dziecko wzajemnych relacji między przedmiotami na wydzielonej i ograniczonej płaszczyźnie, np. blat stołu, tablica, dywan, itp. Rozmiary przestrzeni stopniowo zmniejszamy, dochodząc do kartki odpowiadającej wielkości zeszytu
  - układanie tematycznych obrazków z luźnych elementów („Miasto”, „Praca w ogrodzie”, „Wakacje nad morzem”) na tablicy korkowej, blacie stołu, itp.
  - układanie różnego typu klocków, składanek, puzzli: na podstawie wzoru, z pamięci, po krótkiej ekspozycji wzoru, wg instrukcji słownej, bez wzoru (o stopniu trudności decyduje w układankach: liczba części, sposób pocięcia obrazka, koloryt obrazka, treść obrazka i sposób jej przedstawienia).

### **ETAP III – Ćwiczenia graficzne**

- Zaznaczanie na kwadracie: lewego górnego rogu, prawego dolnego, itp. W innym wariantcie tego ćwiczenia rogi w kwadracie są pomalowane na różne kolory, a dziecko określa, np. położenie „zielonego rogu”, „czerwonego rogu”, itp.
- Wykreślanie „pod dyktando” elementów uzupełniających rysunek z uwzględnieniem pojęć opisujących lokalizację w przestrzeni, tak jak to przedstawiono poniżej.

Polecenie: przyjrzyj się obrazkowi. Na schemacie domu narysuj: na środku drzwi, na prawo od drzwi duże okno, na lewo małe okienko, na lewej stronie dachu komin, nad kominem dym. Na drzewach dorysuj brakujące gałęzie – najpierw z prawej, potem z lewej. Z prawej strony domu narysuj płot. Dorysuj także

promyczki słoneczne – na górze, na dole, na prawo. Nad chmurką narysuj ptaki.

- Dyktando graficzne – polega na prowadzeniu linii na papierze kartkowanym  
Polecenie: poprowadź linię: 3 kratki w dół, 4 kratki w prawo, 1 kratkę w górę, itp. Efektem poprawnie wykonanego ćwiczenia jest rysunek.
- Labirynt – prowadzenie drogi, którą trzeba pokonać, aby dotrzeć do określonego punktu.

### **ZABAWY SŁUCHOWE Z DZIEĆMI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM**

- Dziecko siedzi z zamkniętymi oczami słuchając odgłosów dochodzących z sąsiedztwa ulicy. Stawiamy pytanie: co słyszysz? (jest to tzw. „wysłuchiwanie się w ciszę”. Żadnych dźwięków nie wytwarzamy celowo).

Następnie przechodzimy do rozpoznawania dźwięków (szmerów). Najpierw przy współudziale wzroku, potem tylko słuchowo (dziecko siedzi odwrócone tyłem do źródła dźwięku, ma zamknięte lub zasłonięte oczy). Stawiamy pytanie: jaki to przedmiot?

- Uderzamy pałeczką w przedmioty ze: szkła, fajansu, drewna, plastiku, żelaza, kamienia, itp.
- Toczmy po podłodze lub blacie stołu: piłki, kamyki, groch, gwoździe, cukierki, kaszę, itp.
- Uderzamy o siebie: klockami, kamykami, sztućcami, łyżeczką o pustą szklankę; szklankę z wodą.
- Odbijamy piłki gumowe, drzemy papier, gnieciemy papier.
- Lejemy wodę z większej i mniejszej wysokości.
- Przesuwamy przedmioty po stole.
- Drapiemy po papierze, drzewie, szkle, materiale.
- Wypuszczamy powietrze z dętki, balonu,

- Klaszczemy rękami.

- Rozpoznawanie miejsca, kierunku, odległości, ilości dźwięków (dużo – mało), głośności (głośno – cicho). Np. szukamy ukrytego zegarka, radia, dzwoniącego budzika, stukania do drzwi (których?).
- Różnicowanie i naśladowanie:
  - a) głosów zwierząt i ptaków: kota, psa, krowy, kozy, osła, kury, koguta, kaczki, gęsi, kanarka, kukułki, bociana, itp.
  - b) odgłosów pojazdów, np.: samochodu, pociągu, samolotu, motoru, helikoptera, traktora, wozu z zaprzęgiem konnym, itp. (dźwięki te mogą być odtwarzane z taśmy magnetofonowej).
  - c) odgłosów innych przedmiotów, np.:  
duże dzwony – bim – bam – bom  
małe dzwony – dzyń – dzyń  
kapiąca woda – plim – plam – plum  
bęben – bum – bom – bum  
mały zegar – cyk – cyk – cyk  
duży zegar – tik – tak – tik – tak
- Rozpoznawanie po głosie poszczególnych osób (dziecko siedzi tyłem – ma zasłonięte oczy). Stawiamy pytanie: Czyj to głos? Odpowiedź: dziecko, pan, pani, dziewczynka, chłopiec, dziadek, babcia (w przypadku osób znanych dziecku odpowiedź powinna być bardziej precyzyjna i wskazywać te osoby po imieniu).
- Rozpoznawanie barwy dźwięku różnych instrumentów muzycznych. Np. trąbki, bębenka, fujarki, kastanietów, cymbałków, itp.
- Chodzenie „za głosem”. Dziecko porusza się po pokoju z zawiązanymi oczami. Po usłyszeniu głosu osoby (koleżanki, kolegi lub kogoś dorosłego) wypowiada jego imię i zbliża się w jego kierunku tak, aby go pochwycić.
- Klaskanie, wystukiwanie rytmu
  - a) W oparciu o obrazki przedstawiające grupy dzieci, zwierząt, kwiatów, ptaków, samochodów, itp. Dziecko klaszcze lub stuka tyle razy ile jest przedmiotów



na obrazku (do ulubionych przez dzieci zajęć należy zaliczyć odbijanie stempli kauczukowych, zgrupowanych wg pomysłu dziecka; powstałe w ten sposób układy, można również wykorzystać do ćwiczeń głosowych).

b) W oparciu o układ klocków lub innych drobnych przedmiotów. Przed dzieckiem układamy grupy klocków po 3, 2, 4, 1 – przy czym odległość między grupami są większe lub mniejsze.

Zadanie dziecka polega na tym, aby patrząc na układ klocków odtworzyło go, stukając lub klaszcząc. Większym odległościom między klockami będzie odpowiadała dłuższa przerwa, a krótszym odległościom – przerwy krótsze.

c) W oparciu o zapamiętany układ czasowo – rytmiczny (prezentowany przez osobę dorosłą), który dziecko odtwarza – klaszcząc, stukając lub układając klocki.

Opracowała Magdalena Pabijanek